

Lasten Suometar.

— Lisälehti Suomettarelle, perjantaina 14 p. Marraskuussa. —

N°. 18.

Sitä kunsta kuuleminen, jonka juuresa asunto.

B. 1856.

Birgeri Jaarlin retki Suomeen.

Birger Jaarlin kuva.

W:na 1157 tuli kristillisyys maahamme. Se tapahtui Ruotsin kuninkaan Cero 9:n aikana. Mutta lähes sata vuotta oli siitä kulunut, eikä oltu kauwas päästy edistymään kristillisyyden astassa. Suurin osa est-wanhempiamme oli vielä pakanoita, ja Hämäläiset mainostivat sekä tappoivat kristin-uskoon kastetuita heimolaisiansa. Tietämätön oli myös se, kenen alle kristitty maa pitäisi wihdoin tulla kuulumaan. Monta löytyi, jotka jo silloin maatamme hyväillivät: Nowgorotilaiset, joilla oli muita Suomen lahkokuntia joko alamaisina eli liittolaisina, tekivät tänne häwitysvetkiä; Gotlantilaiset, jotka olivat käyneet Suomalaiusten kanssa kauppa, näkyvät halanneen maatamme itsellensä ja asettuneen tänne jo warhain asumaan; Paawit olivat kehoittaneet kristillisyyttä est-wanhemmилемме saarnaamaan ja hekin oliswat mielellänsä maatamme itsellensä tahtoneet; mutta Ruotsin waltakunnalla oli suurin oikeus saada Suomalaisia

alamaisiiksen, sillä sieltä oli kristillinen seurakunta maahamme istutettu ja sen kanssa meille walistus wiritetty.

Sifälliset riitaiset seikat estiwät ja wiiwyttiwät kuitenkin Ruotsin kuninkaita tulemasta Suomea täydellisesti walloittamaan. Mutta kapinan w:na 1248 Ruotsissa lakattua, päätti kuningas Cero 11:sta kufistaa Hämäläiset, jotka kristillistä seurakuntaa Suomessa enin oliswat wainonneet. Sotajoukko pantiin kokoon ylhäisemmistä ja alhaisemmista, ja mainitaan sen olleen sangen suuren. Pääksi asetettiin Birgeri Jaarli, joka oli koko Ruotsin maassa wirkansa ja mahtinsa puolesta kuningasta lähin mies.

Birgerin haltuun annettiin woiwallinen laiwasto, johon sotawäki nousi. Sillä purjehti hän Suomea Ruotsin wallan kanssa yhdistämään ja laske maalle Hämeen satamassa, joka tukewilla syillä luullaan olleen Remion luodon ohitse kaidan lahdekkeen kautta mentäwällä Salon kauppaypailalla nyhyisesä Halikon pitäjässä, eikkä Puojolahden wierellä, jossa Tamminiemen kaupungin paikoilla on wanhuudesta kauppa käyty.

Seuraus Birgerin tulosta Suomeen oli se, että Hämäläiset tuliswat tappeluissa woiwettuiksi, ja kuka heistä ei tahtonut Kristinuskoon antaa itsensä kasta, se tapettiin sen ajan ra'än tawan jälkeen. Mutta joka kristitty rupesti, se sai henkensä ja omaisuutensa pitää ynnä elää rauhassa ahdistamatta. Ruotsalaiset oliswat myös saaneet tällä retkellänsä rikkaan woiwotalliin: kulta, hopeata ja isoja karjalaumoja.

Seuraawan talwen wiihyi Birgeri Suomessa ja sanotaan saaneen koko Hämeen Kristinuskoa tunnustamaan; sen perästä eiwät Hämäläiset tästä uskosta luopuneekkaan. Walloituksensa wariwotukseksi perusti Birgeri Hämeenlinnan, jonka alle Häme, ja ehkä alussa Nusmaakin tult kuulumaan, ja johonka ruotsalainen sotalauma jätettiin asumaan. Tämän linnan tornissa oli vielä w:na 1699 semmoinen kuva muuriin maalattuna, kuin tämän kertomuksen alussa löytyy. Mitä siinä kalffi, tulinuotio, kosmistimanen piiska ja wasta merkitsee, ei ole mis'sään selitetynä, mutta luultawasti kuwataan niillä Birgeri Jaarlin mielen laatua ja lujutta toimituksiansa. Hän oli kowa ja kiinteä luontoinen mies. Tulella poltti, piiskalla löi, wastalla lakasi hän, palanunden Hämeestä; kalffilla toi hän kristillisyyden ja sowingon maahamme.

Kewättalwesta w:na 1250 sai Birgeri sanoman kuningas Cero 11:n kuolemasta. Se pakoitti hänen kiiruusti

Kuotstin jälleensä palajamaan. Näin tuli Häme ynnä ennen valloitettu Suomikin wakuutetuksi kristillisyydelle ja Kuotstin kruunulle.

Birgeri Jaarli kuoli w:na 1266. Hän oli keski-ijän aikana Kuotstin jaloimpia miehiä.

Myyriäiset heikko wäki; jotka kuitenkin suwella elatussensa toimittawat.

(Salomon Sananl. 30 l. 25 w.)

Ensimmäiseksi: mitä myyriäisiltä opitte? Paljon niiltä opitte. Teidän pitää pikkuiselta myyriäiseltä oppia ajattelemaan sitä aikaa, joka tulee. Tulewa aika tulee joka hetken perästä. Siis pitää teidän aina tulewaisuutta ajatella, mutta warsinikin nuoruudessa.

„Myyriäiset toimittawat suwella elatussensa“, sanoo Jumala sanassansa. Jumala on tehnyt myyriäiset niin wiisaitfi ja huolellisiksi, että leikkum aikana käywät ympäri ja kerääwät elatusta. He eiwät ole laiskat kesän pitkinä ja lämpiminä päiwinä, jolloin aurinko paistaa. He kerääwät kaikki jywät, jotka löytäväät, ja panewat ne pesäänsä. Olette ehkä nähneet niinkuin minäkin kahden myyriäisen yhdesä kantawan ahkerasti raskasta kuormaa, siemen jywää eli oksan päätä pesäänsä. Ja kun halla ja lumi tulee, eiwät myyriäiset nälkään kuole. Nofesti ja raittiisti lepääwät he waan pesissänsä ja heillä on kyllässi ruokaa.

Perhot owat paljon kauniimmat kuin myyriäiset. Heillä owat foreat siwet ja näkönsä on loistawa. Mutta perhois-raukat eiwät ole niin wiisait kuin myyriäiset. Lentäväät waan ympäri ruusujuen seassa, kukasta kukalle, ja eläwät ilossa kaiken kesän. Eiwät milloinkaan ajattele talwen tuloa, eiwätkä kerää elatusta fiksi ajaksi. Mutta mikä tapahtuu pakkasen tullessa? Perhot, nämät eläin-raukat, kuolewat, mutta myyriäiset jääwät henkiin.

Ja nyt, rakkaat lapset, toivoistin minä teidän kaikkein oppiwan myyriäisiltä wiisautta. Minä tahtoistin teitä olemaan heidän kaltaisensa siinä, että ajattelitte sitä aikaa, joka tulee. Olkaatte joka päivä ahkerat opissa ja taidossa, niin keräätte itsellenne katoomattoman tawaran tiedossa ja wiisaudessa. Ja tiedolla ja wiisaudella hyödytätte kotimaatanne, joka teidät on kaswattanut ja teiltä palkintoa ja wiisautta odottaa. Sillä tawalla ajatlette sitä aikaa, joka tulee.

Mutta teillä on jokaisella kuolematon sielu, jonka Jumala on antanut. Ruumiinne kuolee kerran, se on warma; joka päivä näemme nuoria ja wanhoja maan powehen pantawan. Mutta sielunne ei kuole milloinkaan. Ja teidän sielunne tarvitsee hoitoa ja katstantoa saman werran ja vielä enemmin kuin ruumiinne; sielunne tarvitsee waltistusta ja syntein anteeksi saamista. Se tarvitsee armoa, Jumalalle selwotuksensa. Se tarvitsee woi-
maa hywäksi ja pyhäksi tullaksensa. Se tarvitsee Jumalaa paraaksi ystäwäkseen, tullaksensa onnelliseksi ja autuaksi.

Ja rakkaani! paras aika Jumalan ystäwyyden etsimiseen on se aika, jona nuorena olette. Lapsuus ja nuoruus on teidän suwi-aikanne. Nyt olette terweet ja woi-malliset. Nyt on teillä kyllältä aikaa. Surut ja huolet eiwät teitä estä. Nyt on paras aika kerätä elatusta sieluillemme.

✓ Muistataatte: talwi on tulewa. Wanhuus on teidän talwenne. Halla, lumi, myrsky ja tuisku kohtaa teitä kerran. Suru, waiwa, sairaus, kuolema ja tuomio tulewat. Onnelliset ne, jotka owat walmit niitä vastaanottamaan! He owat ajatelleet sitä aikaa, joka tulee, niinkuin myyriäiset.

Ne wiisait tytöt ja pojat owat, jotka ahkerasti lufewat Jumalan sanaa ja oppiwat kaikellaista hywää. Ne wiisait owat, jotka Jumalalta Pyhää Henkeä joka päivä rukoilewat. Ne wiisait owat, jotka muistawat wanhe-painfa ja opettajainfa käsyt ja neuwot. Ne wiisait owat, jotka wälttävät pahuden teitä, pahoja seuroja ja puhuwat aina totuutta. Semmoiset tytöt ja pojat owat myyriäisen kaltaiset. He kerääwät waroja tulewalle ajalle.

Rakkaat lapset! jos ette tätä ennen ole niin tehneet, niin toiwon että tästä lähin niin teette. Mutta jos niin olette tehneet, niin sydämeni pyyntö on: tehkääte niin eteenpäinkin! Elkääte tehkö niinkuin hullut perhot, mutta niinkuin myyriäiset: ajatelkaatte sitä aikaa, joka tulee, ja olkaatte wiisait.

Tähtien tutkija.

Etelämaissa owat suwi-yöt pitemmät ja pimeämmät kuin meillä. Tähtien kirkas ja lukematon joukko näkyy siellä kesällä niinkuin meillä talwella. Suuri nau-tinto on silloin kesän lämpimissä laksoissa istua lauh-keana yönä tuuheitten puitten suojassa ja katsella niiden lehvien läpi paistavain tähtien silmän-iskua, ja antaa ajatusten lentää tuntemattoman tulevaisuuden unel-mihin.

Simo oli 12 vuotinen poika. Hänen isänsä oli pappi. Mutta hän ei ollut niinkuin muut pojat raivo, vallaton ja ilonen. Hänen kasvonsa olivat vaaleat, sillä ter-veenä sai hän harvoin olla. Hänen äitipuolensa sanoi hänen kivuloisuutensa tulewan paljosta luvusta. Kaikki kirjat otettiin sentähden häneltä pois ja hän pantiin voimiansa myöten työtä tekemään pellolla ja niitulla. Sillä tavalla piti hänestä mies tuleman, arveli äiti-puoli. Mutta kun päivän työt loppuivat ja Simo laitettiin makaamaan ja kynttilä häneltä pois otettiin, au-kasi hän kammarinsa ikkunan ja katsoi siitä ylös tai-vahalle. Hiljaisemmaksi kävi kaikki hänen ympäril-länsä ja myöskin pimeämmäksi; mutta ylhäällä kaukana makaawan maan tantereelta viritti ijankaikkisuus miljo-nan lukuiset tähtijoukkonsa. Hän katseli niitä: mitä ajatteli, en tiedä; mutta kyneleet waluiwat hänen sil-mistänsä.

Simon vanhempien luona asui myös pieni tyttönen, nimeltä Laura, joka oli hänen ikäisensä. Nämät lapset pitivät paljon toisistaan. Laura oli pahoillansa äitipuolen kovuudesta Simoa kohtaan. Hänellä oli enempi vapautta kuin Simolla; ja kun muut luulivat hänen makaavan sängyssänsä ja kaikki oli talossa vaipunut unen helmaan, silloin seiso i hän Simon ikkunan alla, ja kumpaisetkin lapset puhelivat hiljaisesti toistensa kanssa. Simo kertoi kaikki ajatuksensa ja unensa; erinomattain mielellänsä puhui hän äiti-vainajastansa, joka häntä kohtaan oli ollut niin hyvä ja hellä. Laura kertoi mitä päivällä oli kirjoista lukenut ja oppinut, ja sillä tavalla sai Simokin oppiansa lisätä.

"Lue ahkerasti, rakas Laura!" sanoi hän, "ja kerro sitte minulle kaikki: kerran sen sinulle palkitsen. Minä tahdon ruyeta tähtien tutkijaksi ja silloin selitän sinulle tähtitaivaan ihmeet."

Ja Laura luki päivillä ahkerasti, varsinkin niitä aineita, joita Simo rakasti, ja opettajansa ihmetteli hänen lukuhaluansa ja hyvää ymmärrystänsä; ja kaikki mitä hän oppi, ilmoitti hän yön hiljaisessa rauhassa rakastetulle ystävällensä.

"Mitäs majisteri tähdistä sanoo?" kysyi Simo muutamana iltana.

"Ne ovat paistavaisia maailmoita", vastasi Laura, "niinkuin aurinkokin on. Moni heistä on meidän aurinkoa suurempi; mutta ne ovat niin, niin kaukana, sentähden näyttävät niinkuin olisivat vaan pienosia tähtiä. Majisteri sanoo, että valo, vaikka se lentää 42 tuhatta peninkulmaa sekunnissa, tarvitsee vuosikautia lähimäisestä tähdestä tullaksensa maalle; mutta aurinkosta tuleva valo joutuu luoksemme melkein 8 minuutissa. Myöskin maa on taivaan kappale ja kulkee äärettömässä avaruudessa muiden samanlaisten taivaan kappaleiden kanssa, joita sanotaan planeetoiksi, ja jotka tähtinä taivahalla paistavat. Ne ovat aurinkomme piirikuntaa ja saavat siitä valonsa". — Näin puhui Laura ja näytti Venonimistä tähteä, joka aamu-aikana näkyy idässä kointähtenä ja iltasilla länessä ehtootähtenä. — Mutta kaukana, ettei niin sanoa voi, tämän tähtimaailman takana", lisäsi Laura, "löytyy läpätunkematon yö, pimeämpi kuin se, joka meidät nyt piirittää, siellä, siellä löytyy tuhansia toisia tähtimaailmoita, jotka suurimpainkin kaukotorvien kautta siintävät silmiimme vaan niinkuin hämärät pilkat".

"Jotakin semmoista olen minäkin itse ajatellut", sanoi Simo. "Ah, jos tähtitutkija olisin, saisit silloin enemmän tietää!"

Huomeisaamuna ei hän kammaristansa ulostullut ja aurinko loisti jo korkealla taivaan sinisellä kaarella. Isänsä meni häntä tervehtimään ja tapasi hänen ikkunan edessä istumassa, pää ikkunan karmia vasten, kasvot ylöspäin. Silmän jänne ole katkennut, henki lähtenyt, Simo oli kylmä ja kuolut. Tästä ajasta ei Laura

lukenut mitään ainetta niin mielellänsä kuin tähtitaivaasta.

Vuodet tulivat ja menivät. Laura suri ystävätänsä. Hän oli muuttanut kotiinsa isänsä tykö ja piti huolta taloudesta, sillä hänen äitinsä oli kuolut. Lämpimänä yönä heinäkuussa istui hän itseksensä puutarhan lehtimajassa, katsoi tähtitaivaan avaruutta. Hän muisti Simoa ja hänen lupaustansa, että muka hänelle selittäisi taivaan ihmeet. "Minä pidän lupaukseni ja tahdon näyttää niin paljon kuin käsittää voit", sanoi sulonen hyvin tunnettu ääni, ja Lauran edessä seiso i Simon kirkastettu sielu. "Seuraa minua, mutta raskas ruumiisi heitä tänne", sanoi hän ja sylcili Lauraa, jonka ruumis vaipui hiljaisesti maahan ja sielu nousi nopeamasti kuin ukon nuoli kirkastetun lapsuutensa ystävän kanssa ylös avaruuteen.

"Katso!" sanoi hän ja seisaihti: "valo, joka vastaa si sädehtii ylhäältä, alhaalta ja joka kulmalta, on tähtien lemme kieli; kaikki tuntuksensa ja kokemuksensa he ilmoittavat toisillensa. Valo lentää nopeasti avaruudessa, mutta tarvitsee tuhansia vuosia tullaksensa kaukasiin tähteihin. Tähtiä löytyy, joista valo miljoonia vuosia takaperin lähti, mutta on vielä matkalla maalle tulemassa. Valo kuvaa uskollisesti kaikki, mitä siinä maailmassa oli, josta lähti, ja semmoisena kuin kaikki siinä silmänräpäyksenä oli. Tähtien valo on ihmisistä ainoastansa niinkuin pieni paistava pilkka, sentähden ettei silmä paremmin niin kauvaksi voi nähdä. Nyt sielusi vapaana ollessa näet toisin. Me olemme nyt siinä valossa, joka maalle lähti lentämään 10 vuotta takaperin. Kulkekaamme hiljaisemmasti ja seuratkaamme valoa. Katso ympärillesi! Mitä näet?" Ja he näkivät Simon entisen kodin kirkkaassa valossa. Tähdet loistivat taivahalla ja ikkunassa istui nuori poika; se oli Simo. Häntä katsoi pieni tyttö ikkunan alla; se oli Laura 10 vuotta takaperin. Taas rupesivat nopeamasti rientämään. "Mitä näet?" sanoi Simo. Ja he näkivät lehtimajan, jossa istui hyvänäkönen rouva punaposkinen tyttönen sylissä. "Ah, äitini se on!" lausui Laura, "ja minä olen tuo tyttö. Saanko noita likistää". "Menkäämme eteenpäin vielä nopeamasti!" sanoi Simo ja he näkivät kulkkeissansa monta tuhatta kuvausta. "Mitä näet?" kysyi Simo. Ja heidän eteensä leveni suuri kaupunki ja paljo kansaa, ja vuorella kolme ristiä ja risteillä kuolevaisia ihmisiä. Taivas musteni ja maa järisi. Yhden ristin juuressa seiso i huolivainen, ihanan näköinen vaimo ja enkelin kaltaisen nuori mies. Ja ristiin naulittu katsoi helleydellä näitä. "Ah," sanoi Laura, "laske! minun pitää notkistaa polviani ja rukoilla ristin juuressa; minä tiedän kuka sillä kuolee!" "Tee niin hengessä ja totuudessa", vastasi Simo, "me kuljemme eteenpäin". Ja he tulivat suureen temppeeliin, joka oli täynnä kansaa; kirjanoppineitten seassa istui 12 vuotinen poika ja selitti Raamatun sanoja; ja kaikki katsoivat ihmetyk-

sellä hänen päällensä. "Ah, anna minun olla kauvan, kauvan täällä!" sanoi Laura. "Saat taas palata maalliseen elämäsi", vastasi Simo; "käyn sinua hake-massa kun aikasi tulee". Ja he vaelsivat kiiruusti takasin päin ja samassa silmänräpäyksessä kuului sama iltahetki Lauran silmiin. Hän oli lehtimajassa ystävänsä vieressä. "Katso! sanoi hän, "nyt on kuvastanta jo täällä, vaikka olemme vielä monta miljoonaa peninkulmaa maasta. Niin valo tuopi tarkasti ja uskollisesti kaikki myötänsä. Ei mikään yö ole niin pimeä, ettei sillä jotakin kirkkautta ole, eikä mikään työ niin salattu, ettei valo voi sitä ijankaikkisuuteen tuoda; ja vapautetut sielut lukevat maailman historian kaikine pienene tapauksinensa. Onnellinen se, joka valossa näkee oman kuvansa puhtaana ja kirkkaana. — Nyt olemme jälleen maalla".

Ja Laura näki isänsä, unessa olevan ruumiinsa vieressä, ja kuuli hänen valittavan: "Minun tyttäreni, minun ainoa iloni maailmassa, oletko kuolut?" "Mene, lohduta häntä", sanoi Simo: "ole levossa, me tapaamme toisemme!" Hän likisti Lauraa ja katosi. Laura heräsi, näki isänsä, kuuli hänen äänensä, eikä tietänyt mitä ajatteleisi. Hän loi silmänsä taivasta kohden. Kaikki näkönsä oli vaan riemullinen uni.

Monta onnen ja surun vaihetta on Lauraa sitte kohdannut. Isänsä heitti kohta maallisen majansa. Mutta Laura vaelsi itseksensä elämän vaiheiden läpi ja katseli aina toivonalaisena tähtitaivaan ihmeitä äärettömässä avaruudessa.

Jalopeura ja Kettu.

Jalopeura oli jo vanhaksi joutunut eikä enää muuten kuin viekkaudella nähnyt voivansa itselleen ruokaa hankkia. Niin makasi hän vuoteellaan ja voivotti jokaiselle sivukulkevalle elävälle: "Voi poloista minua! jo toki olen kuolemaisillani. Nuoruuteni rikokset sinuaki kohtaan polttavat omaatuntoani. Tule, veikkonen, luokseni, ja anna sydämeistä anteeksi, mitä

sinua kohtaan olen pahoin tehnyt, niin että saan oman tunnon rauhassa kuola!" — Vaan ne, jotka antoivat itsensä pettää hänen houkutusiltansa, söi jalopeura suuhunsa. Mutta kettu, jota hän myös tahtoi samoilla sanoilla pettää, vastasi hänelle vilkkaasti: "Monta askelta näen luoksesi vievän, yhtään ei palajavan!" — ja näin sanottua, kulki hän matkaansa.

Tuhmalle tuli vahinko,
Sen viisas opiksi otti.

Joki ja Lähde.

Joki ja lähde taistelivat kerta keskenänsä, kumpiko toistansa parempi ja etevämpi olisi. "Kun toki kehtaatki rinnalleni pyrkiä", ärjäsi viimein joki, "etkö näe, kuinka paljon sinua etevämpi olen! Julkisesti kuljen minä ihanien kukkanurmien halki, rannoillani elää kauniita ja rikkaita kaupunkoja; yhtäläiseen kulkevat räämökkäät kauppalivat minua pitkin, kaikki elävät ylistävät minua ja minäpä se merenki voimassa pidän, sillä minua paitse hän kyllä pian kuivaisi. Sinä sitä vastoin juokset maan alla piilossa ja tuskin kehtaat silmiäsi muille näyttää!" Tästä herjauksesta meni lähde niin hävyn alaiseksi, ettei enää ollenkaan silmiänsä näyttänyt, vaan asui aina alla maan. Mutta siitpä pian koko jokiki kuivi, sillä se oli alkuperäisin ihan lähteen silmästä sirsimässä. Niin havaitsi hän pian katuvalla mielellä, että väärin kokonaan lähettä oli soimannutki.

Elä suulla suuretele,
Ellet kunnolla kykene.

Luvunlaskullinen Arvoitus.

Selitys viime n:ron arvoitukseen: kissoja oli vaan neljä, mutta seisivat näin X

Kuinka monta kaatui komppaniasta, kun kaatuneitten lukumäärä oli neljäs osa jäljelle jääneistä ja komppaniassa ennen tappelua oli 100 miestä?

Tämän n:ron toimitti

J. P.

Helsingissä.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kirjapainossa.

Painoluwan antanut: L. Heimbürger.